

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (פרשת פרה)

אין מקרה בעולם!

לפני כשבועיים הלך לעולמו יהודי צרפתי בשם אלכס. איש יקר וטוב לב, מהנדס נפט מוכשר. הוא היה נשוי לגויה, נולד להם בן, סבסטיאן. עם הזמן אלכס התקרב ליהדות, נפרד מאשתו וחזר בתשובה. סבסטיאן, אף שידע כי על פי ההלכה אינו יהודי, הרגיש קשור לעם היהודי. אלכס לימד את בנו עברית ואף היה בא עמו לעיתים לבית הכנסת.

ביום חמישי בא סבסטיאן לבית הכנסת כדי לכבד את זכר אביו. בית הכנסת שוכן בשכונה יוקרתית, סמוך לפר"ז. הרב שהכירו, ניגש אליו, התעניין בשלומו ושאלו, איך הוא מסתדר עם הקדיש על אביו. הוא השיב כי שכר בכסף חסיד חב"ד, ייאמר קדיש פעם ביום, וגם יש יהודי מישראל, אברך בשם 'סטפן אילוז', שהיה לו קשר אישי מיוחד עם אביו והתנדב לומר עליו קדיש. הרב שיבח אותו ואמר: "אם אברך מישראל אומר קדיש, הוא ממש במקומך!" וביקש ממנו לשבת, בציינו, כי עומדים להתחיל להתפלל. סבסטיאן חיפש מקום פנוי. עבר ממקום למקום עד שמצא מקום פנוי.

התיישב, והנה ראה לתדהמתו שהתיישב בדיוק על מקום עליו היתה קבועה הלוחית 'סטפן אילוז'. היה זה אותו שם של מי שאומר את הקדיש על אביו בארץ ישראל!

צמרמורת אחזה בו. מיד הוא צילם את המקום ושלח את התמונה למשפחתו ולחבריו. וכה כתב סבסטיאן בצמוד לתמונה: "משמים רמזו לנו בני המשפחה שסטפן באמת תחתני! אין מקרה בעולם!"

(נר לשולחן שבת" - יהיו הדברים לעילוי נשמת ישועה (אלכס) בן אלס ז"ל! ישר כח לידידי אומר הקדיש כאן בארץ הקודש, ששיניתי במעט שם משפחתו...)

מחלוקת בין הש"ך והט"ז: מי שהוא נשוי לנכרית אם ניתן למול את בנו. מעשה באחד שנשא גויה ונולד להם בן ודורש מרב העיר למולו, אף שהאם לא מסכימה להתגייר. הגאון רבי יהודה לייב צירלסון, רבה של קיישינב פסק, שבמקרה זה יש למלא את בקשת האב. (שו"ת "עצי הלבנון" ס"ד עיי"ש - "מהיות טוב יתדלל כתי"ר להשפיע על האב התועה הזה ש...")

הגאון המופלא רבי מרדכי רוללר הגיב על פסק זה בחריפות ופסק שאין למולו. (שו"ת "באר חיים מרדכי", שו"ת מהרש"ם, שו"ת מהר"ם שיק ועיי"ש)

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד כתב על כך: 'ונבהלתי משמוע הבשורה מחכם פלוני ...

ולמעשה יש בו גם איסור חובל, כי הוא סכנה לתינוק! אכן, למי שמצויים למולו, זכות המצוה מגינה עליו בעזרתו יתברך. אבל לתינוק שהוא גוי, אין רשות להכניסו בסכנה.

רק כאשר האם עומדת להתגייר, הרי זו זכות לתינוק ורשאים בית הדין למולו". (תשובות הגרי"ח פ"ז עיי"ש)

השבוע חל יום הזכרון לחכם הרזים, גאון ישראל רבי יוסף חיים זוננפלד, נפטר י"ט אדר ב' תרצ"ב

כתב הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד:

הנה השבוע בעזה"י החיוב לקרוא פרשת פרה

ובזה יתיישב מדוע נכתב פעמיים 'לאמר': 'וידבר ה' לאמר ... זאת חקת התורה ... לאמר'. כי יש חיוב לומר פרשה זו, ולמקצת ראשונים הוא מהתורה.

והוא כעין חוקה, שהרי בכל הקרבנות שנעשים לכפרה האומרם יחשב לו שילום שפתיו לכפרה, שנאמר 'ונשלמה פרים שפתינו'. אך בפרה אדומה שניתנה לטהרה, מה תועיל הקריאה בה?! אלא מכאן שזו חוקה שעלינו לקרואה!

והנה נפלאה מצוה זו, שבכל הקרבנות לא מציינו דוגמתה, שטהרתם של ישראל מטומאת מות שהיא שכיחה תלויה בדבר שאינו בידינו ואינו מצוי, וממש נס שהספיקה הפרה היא בכל ימי בית ראשון עד עזרא.

ללמדנו, שכל דבר הנצרך לקיום התורה לא יחסר ותמיד ימצא, וזה מכח התורה הקדושה שהיא קיום העולם. לכן נאמר: "זאת חוקת התורה" - פרה אדומה היא חוקה, וממנה לימוד לכל התורה, שתמיד ימצא מה שצריך לקיומה! (תשו' הגרי"ח פ"ז ק"ה)

רבי יוסף חיים זוננפלד היה נוהג לקרוא את ארבע הפרשיות בהתלהבות מיוחדת, באימה ובריאה ובדמעות שליש.

וזה מתוך צפייתו הגדולה לישועת ישראל לבנין בית המקדש. כפי שמובא באבודרהם טעם קריאת הפרשיות כזכר לזמן המקדש ... ופרשת פרה להודיע לעם שהם טמאי מתים, שיטהרו באפר הפרה. ופרשת החודש להודיע שזמן העליה לרגל קרב ובא... רבינו לא היה יכול לעצור את דמעותיו בהעלותו על לבו את היותנו בגלות.

(הנהגות ופסקים" - 32)

סיפר סבי, הרב רבי מיכאל רוזנבלית: "אני ואחי רבי שלום היינו מהתלמידים הראשונים של הישיבה לצעירים "תפארת ישראל", שנוסדה על ידי הגאון רבי מאיר רובמן.

בשנת תרפ"ח עברנו לגור בירושלים. אבינו, הרב רבי משה לקח אותנו לביקור אצל הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד. נכנסנו לביתו, ליד השולחן ישבו חתנו, הגאון רבי שמואל הלל שיינקר, הגאון רבי צבי קופשיץ, חתנו של רבי שמואל הלל ואורח מחו"ל.

כשהוצגנו על ידי אבינו כתלמידים של ישיבת "תפארת ישראל" בחיפה, הזדקף רבי חיים מלוא קומתו והכריז בהתרגשות: "הודו לה' שזיכנו לראות את התלמידים הראשונים של הישיבה הקדושה בחיפה!"

לאחר מכן ביקש את סליחת הנוכחים ונכנס עמנו לחדר השני, שם בחן אותנו במשך שעה ארוכה. אנחנו ענינו על שאלותיו בדייקנות ובשנינות, וכל אותה עת פניו קרנו ועיניו הפיקו אושר גדול.

כשעמדנו לצאת, רבי חיים זוננפלד יצא איתנו החוצה. רבי חיים היה גר בשכונת "בתי מחסה". להגיע לביתו היה צריך מהרחבה הגדולה של "בתי מחסה" לרדת שמונה עשרה מדרגות לחצר בה היה בור מים, ומשם לדירתו עוד אחת עשרה מדרגות.

אבי, ר' משה, נגע בעדינות בגבו של רבי חיים, וביקש כי לא יטריח עצמו מלעלות כל כך הרבה מדרגות. יש לזכור שהמעשה ארע בשנותיו האחרונות ואילו אנו היינו נערים צעירים, אך רבי חיים לא ויתר וליווה אותנו עד השער היוצא מ"בתי מחסה" לרחוב המידן, ליד בית החולים "משגב לדך".

כשעצרנו להפריד, ביקש אבי מרבי חיים שיברך אותנו. "מה שמכם?" שאל, "מיכאל ושלום" ענינו. "נו" הפטיר רבי חיים: "מיכאל ושלום בגימטריא "בעתו", שתקויים בכס תמיד הברכה "אשר פריו יתן בעתו"!"

סבי רבי מיכאל ראה כל ימי חייו את קיומה של ברכתו המיוחדת של רבי יוסף חיים זוננפלד, תמיד כשהיה צריך עזרה בעת מצוקה, או באין מוצא - "פריו יתן בעתו" - בדיוק אז הגיעה הישועה! (נר לשולחן שבת" - עיקרו של הסיפור מובא בספר "האיש על החומה" ח"ב)

מתוך מכתב תשובת רבינו: "וכבודו לא יכתוב תארים כי אם כמו שהיה רגיל, ואם יכתוב תארים לא אשיב! ולכתוב דבר שאינו צריך, הוא ביטול הזמן והשחתת הדין..." (שו"ת "שלמת חיים" אור"ח כ"ח)

מהנהגותיו ותורתו

מעולם לא התערב בעניני בית הכנסת, ולא אמר דבר וחצי דבר מענין סגירת ופתיחת החלונות בימי החורף והקיץ וכדומה. באומרו: "בית הכנסת הוא בית ה' ולא בית הפרטי, ואין דעתי קובעת כאן!"

עוד אמר: "אם אבוא לארמונו של מלך, והחלון יהיה פתוח, הרי לא אעז לסגורו, אפילו אם קר לי. על אחת כמה וכמה בהיכלו של מלך מלכי המלכים, שאיני בעל הבית לעשות בו כרצוני."

(קיצונו"ע "בית ישראל" י"ג א')

בבית מדרשו, כיון שהיה מוהל לרבים, לא נזדמן למתפללים ליפול על פניהם לאמירת תחנון רוב ימות השנה.

ולאחד מן המתפללים שהתרעם על כך, טען שאם כך יתבטל דף התחנון מן הסידור... הגיב רבינו: "מוטב יתלש דף התחנון מן הסידור ולא יעקר סעיף אחד מן השולחן ערוך!" (שם ח' נ"א)

"ונתן עליו מים חיים אל כלי... והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב". (פרשת פרה)

בענין איסור הנאה והשתמשות במי נטילת ידיים שחרית

השיב רבי יוסף חיים זוננפלד: דבר זה נעלם ממני, שאין לי ידיעה, כי אם דעת נוטה לפי התורה הקדושה.

נראה שהמים הללו אינם דבר שאסור בהנאה, אלא שמצד הרוח רעה אין ראוי להשתמש בהם.

לכן בבית הכסא, אם על ידי זה נעשה המקום נקי, נראה שאין בזה קפיידא והוי כמו 'זה נהנה וזה אינו חסר'. באמת בלאו הכי בבית הכסא שורה רוח רעה, ואין לו רשות להזיק לכל מי שמתנהג בדיני התורה.

ונראה פשוט שאם ארעה שריפה ואין לו מים אחרים, יכול לכבות במי נטילת ידיים שחרית ואין רשות במקרה זה לרוח רעה להזיק! כללו של דבר: אם מתנהגים על פי התורה הקדושה, אין רשות לשום דבר רע להזיק, כענין 'כל המנחש לו נחש' (גדרים לב), שנראה שכל הכח שלהם הוא לפי התנהגות האדם ובהתגבר רוח הקדושה תתבטל הטומאה! (תשובות הגרי"ח"ז כ"ה)

"בשלישית פרה, ברביעית החודש, בחמישית חזרין לכסדרן - לסדר פרשיות הוא חוזר". (מגילה ל: רב אמי)

מנהג קדום היה בארץ ישראל: בשבתות רבות במשך השנה קראו בתורה מענין המאורע ולא היו קוראים כלל בפרשת השבוע. כלומר, השבת קראו בתורה רק את "פרשת פרה"... זו עוד סיבה לכך שבארץ ישראל לא סיימו מדי שנה לקרוא את התורה כולה אלא לאחר שלש שנים.

וכתב ה"מורי אבן": מכיון שפרשיות אלו הינן קצרות, היו קוראים אותן כמה וכמה פעמים, כדי להעלות שבעה קרואים, ולמפטיר היו חוזרים לראש הפרשה, כדי שיהיה ניכר. (שם)

בגניזה הקהירית נמצאה עדות למנהג קדום זה ובתוספת מעניינת, הם 'האריכו' את פרשת פרה:

"ויוציאו ספר תורה אחד, ויקראו בו שבעה עולים עד 'ויט ישראל מעליו', והמפטיר חוזר וקורא את שלושת הפסוקים הראשונים". עולה שהם קראו ארבעים ושלושה פסוקים! ("מנהגי ארץ-ישראל" ועוד) נב. אנו קוראים למפטיר פרשת פרה עד 'הטמא עד הערב', שזה עשרים ושנים פסוקים.

העושה מלאכה במי חטאת פוסל אותם, שכן הם צריכים להיות משומרים אך ורק לשימושם. (גיטין נג.) אין מלאכתו פוסלת מי חברו. אין אדם פוסל מים של חברו, רק בהיותם מסורים לו לשומרם. (רמב"ם פרה אדומה ז' ג-ד ועוד)

איסור אוכלים תחת המיטה הוא רק בדבר שהוא שלו. אם אחד יקח אוכל של חברו ויתנו תחת המיטה. מאחר שבית דין לא יכול לחייבו לשלם, דהוי כהיזק שאינו ניכר, שוב גם הרוח רעה אין לו רשות להתדבק באוכל! (תשובות הגרי"ח"ז כ"ה)

חידה: מה המשותף לפרה אדומה ולמצה? שמירה! מצה צריכה שמירה, 'ושמרתם את המצות'. (פסחים לח.) מי חטאת צריכים שמירה תמידית, 'למשמרת למי נדה'. (יומא מב.) הרי לנו פרה ומצה שמורה! (תשובות הגרי"ח"ז פ"ב ועיין 'שבט מוסר' שכתב כעין זה על חידושי התורה!)

היה יוצא מביתו לבית הכנסת כשהוא עטוף בטלית ועטור בתפילין, וכך נהג גם כשחזר מבית הכנסת לביתו. ובהיותו מוהל נהג ללכת כך למקום עריכת הברית, אף אם היה עליו לעבור מרחק רב לאותו מקום, והיה מל כשהוא עטוף ומעוטר בהם.

ברוב הפעמים היה משתתף בסעודת הברית בה שימש כמוהל. פעם בסעודת ברית אצל עני אחד, כלי האוכל לא היו נקיים... התגבר רבי יוסף חיים לאכול בהם, אף על פי שהיה איסטניס גדול, ובשובו לביתו הקיא את כל מה שאכל!

והיה משתדל להשתתף בשמחת בר המצוה של הנערים אותם מל, ואמר כי כל ימיו הוא מרגיש תחושת קירבה לאותם נערים! (הנהגות ופסקים" - 16 - 161 - 163)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל". (פרשת פרה) הנכנס לבית המדרש ורואה ספרים שמונחים בבזיון, צריך לסדרם, אף שמחמת זה יתאחר ללמוד!

בתחיית המתים גם ספרי התורה יעלו!

לכבוד הרב הגאון מוה' יוסף שווארץ: המנהג פה עיר הקודש לגנוז את ספרי התורה הצריכים גניזה במערה שבבית הקברות הישן, ומניחים כל ספר בכלי חרס בפני עצמו, ומלווים אותם חשובי הקהל בכבוד וברוב עם.

נראה שהוא כענין פינני עצמות, שראוי ליתן כל אחד בפני עצמו, ומה ששייך לאותו הספר ישימוהו באותו הכלי, ומה שאי אפשר יתנו בכלי מיוחד.

ואפשר שבזמן תחיית המתים גם ספרי התורה יעלו! השי"ת ברחמיו כאשר יקבץ עצם אל עצם גם ספרי התורה יחזרו לקדושתם, ממילא ה' יחזיר את מה שחסר מהם באופן הנאות! (תשובות הגרי"ח"ז פ"ב ועיין 'שבט מוסר' שכתב כעין זה על חידושי התורה!)